

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 2244/2022
07.12.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца Нафтна индустрија Србије АД Нови Сад, чији је пуномоћник Бранислав Грујић, адвокат у ..., против туженог Југобанка АД Београд – у стечају, чији је пуномоћник Зоран Трандафиловић, адвокат у ..., ради утврђења оспореног потраживања, вредност предмета спора 114.424.602,65 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда бПж 4661/22 од 16.06.2022. године, у седници већа одржаној 07.12.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

Ревизија тужиоца се **УСВАЈА, УКИДАЈУ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда бПж 4661/22 од 16.06.2022. године и пресуда Привредног суда у Београду 10П 6173/21 од 28.01.2022. године и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Привредни суд у Београду је донео пресуду 10П 6173/21 дана 28.01.2022. године којом је одбио тужбени захтев тужиоца Нафтна индустрија Србије АД Нови Сад да суд утврди да је основано потраживање тужиоца према туженом „Југобанка“ АД Београд – у стечају у износу од 114.424.602,65 динара са припадајућом каматом од 01.06.1993. године до исплате и обавезао тужиоца да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 367.327,35 динара.

Привредни апелациони суд је донео пресуду бПж 4661/22 дана 16.06.2022. године, којом је одбио као неосновану жалбу тужиоца и потврдио пресуду Привредног суда у Београду 10П 6173/21 од 28.01.2022. године, те одбио захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде другостепеног суда је тужилац изјавио дозвољену и благовремену ревизију, којом пресуду побија због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.72/2011 ... 10/23 – др Закон) и закључио да је ревизија тужиоца основана.

Побијана пресуда је донета погрешном применом материјалног права, због чега је чињенично стање остало у битном нерасправљено.

Предмет тужбеног захтева је утврђење потраживања тужиоца према туженом, за износ који је преостао као ненаплаћен у ликвидационом поступку против Југобанке АД Београд Агенције Њујорк.

Према утврђеном чињеничном стању, у регистру који је водио Трговински суд у Новом Саду, регистарски уложак број 1-4737, решењем ФИ 399/91 уписано је оснивање Јавног предузећа „НИС–Нафтна индустрија Србије“ са потпуном одговорношћу Нови Сад, Сутјеска број 1 (скраћени назив фирме „НИС“ са п.о. Нови Сад) у чијем саставу је као један од делова уписан „НИС – Нафтагас“, део предузећа за истраживање и производњу нафте и природног гаса, подземних вода и геотермалне енергије Нови Сад, Сутјеска број 1 и „НИС – Нафтна индустрија Србије“ са потпуном одговорношћу Нови Сад. На основу таквог утврђења првостепени суд је закључио да је „Нафтагас“ радна организација за истраживање и производњу нафте и гаса правни претходник тужиоца, да је у складу са чланом 486. Закона о привредним друштвима на тужиоца пренета целокупна имовина и обавезе, и нашао да је приговор недостатка активне легитимације на страни тужиоца неоснован. Овај закључак је другостепени суд прихватио за правилан.

Међутим, закључак судова о приговору недостатка активне легитимације кога је у поступку истакао тужени, за сада се не може прихватити за тачан.

Утврђено је да је „Нафта-гас“ радна организација за истраживање и производњу нафте и природног гаса, подземних вода и геотермалне енергије Нови Сад закључио Уговор о посебном банкарском рачуну и вођењу акредитивног пословања 27.02.1987. године са Југобанком Агенција Њујорк, какво је стање и у списима предмета. Према садржини првостепене пресуде, на страни 6, уговорна страна је „НИС-Нафтагас“ предузеће за истраживање и производњу нафте и природног гаса, подземних вода и геотермалне енергије Нови Сад. Свакако, привредно друштво које је егзистирало 27.02.1987. године када је закључило поменути уговор са Агенцијом, не може се поистоветити са делом предузећа које је решењем Трговинског суда у Новом Саду ФИ 399/91 уписано у саставу Јавног предузећа „НИС – Нафтна индустрија Србије“ са п.о. Нови Сад, приликом његовог оснивања 31.12.1991. године. Осим тога, према стању уписа у регистру привредних субјеката код Агенције за привредне субјекте, који је јавно доступан, па су чињенице уписане у регистру општепознате, Јавно предузеће „НИС - Нафтна индустрија Србије“ са потпуном одговорношћу Нови Сад брисано је из регистра и тиме престало да постоји 03.10.2005. године, што је последица Закона о престанку важења Закона о оснивању Јавног предузећа за истраживање, производњу, прераду и промет нафте и природног гаса („Службени гласник РС“ бр. 74/2005). Према одредби члана 1. тог закона, даном његовог ступања на снагу 01.10.2005. године, престаје да важи Закон о оснивању јавног предузећа за истраживање, производњу, прераду и промет нафте и природног гаса („Службени гласник РС“ бр. 37/91) којим је било основано Јавно предузеће за истраживање, производњу, прераду и промет нафте и природног гаса под фирмом „Нафтна индустрија Србије“ са потпуном одговорношћу Нови Сад. Према члану 2. истог закона, права, обавезе, средства, запослене, документацију и предмете Јавног предузећа за истраживање, производњу, прераду и промет нафте и природног гаса „Нафтна индустрија Србије“ преузимају јавна

предузећа и акционарско друштво на начин утврђен њиховим оснивачким актима и то: Јавно предузеће за транспорт нафте, нафтоводима и транспорт деривата нафте продуктоводима, основано Одлуком Владе 05 број 023-4378/2005-1 од 07.07.2005. године; Јавно предузеће за транспорт, складиштење, дистрибуцију и трговину природног гаса, основано Одлуком владе 05 број 023-4379/2005-1 од 07.07.2005. године и Акционарско друштво за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата и истраживање и производњу природног гаса основано Одлуком Владе 05 број 023-4377/2005-1 од 07.07.2005. године, а даном регистрације тих јавних предузећа и акционарског друштва у регистар привредних субјеката брише се из регистра ЈП НИС. Одлуком о оснивању акционарског друштва за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата, истраживање и производњу природног гаса („Службени гласник РС“ број 60/2005) је од стране оснивача, Републике Србије, основано привредно друштво под пословним именом Друштво за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата, истраживање и производњу природног гаса Нафтна индустрија Србије АД Нови Сад, скраћено пословно име НИС АД Нови Сад, што је овде тужилац. Према члану 6. те одлуке, средства за оснивање и рад друштва чине средства којима послује ЈП Нафтна индустрија Србије у оквиру обављања делатности за које се оснива друштво НИС АД Нови Сад, са стањем на дан 31.05.2005. године, и то новчана средстава у укупном износу од 39.711.000 евра као и непокретне и покретне ствари, хартије од вредности, имовинска права и друге ствари и права чија вредност изражена у новцу износи 954.075.000 евра што укупна вредност основног капитала друштва.

Суштина је да нижестепени судови без примене Закона о престанку важења Закона о оснивању јавног предузећа за истраживање, производњу, прераду и промет нафте и природног гаса у чијем саставу био НИС – Нафтагас део предузећа за истраживање и производњу нафте и природног гаса, подземних вода и геотермалне енергије Нови Сад, те без узимања у обзир чињенице да је тужилац основан Одлуком о оснивању акционарског друштва за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију, промет нафте и нафтних деривата и истраживање и производњу природног гаса („Службени гласник РС“ бр. 60/2005) и уписан у регистар привредних субјеката тек 2005. године, нису могли извести правилан закључак о активној легитимацији тужиоца у односу на потраживање чије утврђење се тражи тужбом у овој парници.

Даље је утврђено од стране првостепеног суда да се поменути Уговором о посебном банкарском рачуну и вођењу акредитног пословања 27.02.1987. године, Југобанка Агенција Њујорк обавезала да предузећу „НИС Нафтагас“ отвори посебан рачун у САД у складу са уговором о зајму, да преко њега прима уплате средстава повучених из зајма, и да у границама средстава на посебном рачуну врши исплате. Предвиђено је да ће на средства на посебном рачуну Агенција платити предузећу „Нафта-гас“ камату по текућој тржишној каматној стопи која се на оваква средства плаћа на новчаном тржишту у Њујорку. „Нафта-гас“ је овластио Агенцију да за његов рачун самостално повлачи зајам. Уговор је закључен за време потребно да се изврши повлачење средстава из зајма, те исплата тих средстава испоручиоцима робе и даваоцима услуга и коначан обрачун и усаглашавање учињених уплатом и исплатом преко посебног рачуна.

Рад Агенције у Њујорку је блокиран 1993. године. Затим је у средствима јавног информисања објављено обавештење о поступку пријаве потраживања у поступку

стечаја Југобанке АД Агенција Њујорк и Београдске банке АД Агенција Њујорк на основу става 620. члана XIII Закона о банкама Државе Њујорк, тако да заинтересована лица од 22.07.2011. године могу да врше пријаве потраживања која су настала из правних послова са наведеним агенцијама, ради плаћања из имовине Агенције. Пропуст да се благовремено поднесу пријаве потраживања довешће до тога да ће потраживање застарети и неће бити плаћено. Налогом Врховног суда Државе Њујорк, Округ Њујорк од 19.09.2016. године, је надзорник финансијских услуга Државе Њујорк у чијем се поседу налазе агенције Београдске банке АД Београд и Југобанке АД Београд, сходно одредбама Закона о банкарском пословању Државе Њујорк овлашћен да изврши исплату из ликвидационих маса ових агенција, сваком повериоцу чије је потраживање или дуговање према таквом повериоцу прихваћено или на неки други начин прописно утврђено. Наложено је да се предлог одобри у целости 03.10.2016. године. Тужени је тужиоцу доставио оверене копије и изводе из главне књиге Агенције Југобанке Њујорк са стањем на дан 29.06.1993. године ради комплетирања доказа Нафтне индустрије Србије у поступку ликвидације Агенције Југобанке Њујорк, а затим је 07.04.2017. године обавестио тужиоца да је на предлог ликвидатора Југобанке Агенција Њујорк надлежни судија Врховног суда у Њујорку дао одобрење за окончање поступка ликвидације Југобанке Агенције у Њујорку и поделу ликвидационе масе повериоцима, те да се стичу услови за поделу ликвидационе масе повериоцима. Заступник ликвидатора Југобанке Агенција Њујорк обавестио је туженог да ће се средства повериоцима пренети путем чека, на адресу поверилаца.

У том поступку је тужилац пријавио своје потраживање и исто му је признато у износу од 1.694.718,98 УСД, а у оквиру деобне ликвидационе масе примио је уплату на име утврђеног потраживања у износу од 385.513 УСД. Над туженим је отворен поступак стечаја, у ком је тужилац пријавио потраживање умањено за наплаћени део, за износ од 1.309.205,98 УСД (114.424.602,65 динара са припадајућом каматом од 01.06.1993 године до исплате), које потраживање му је оспорено. Ради се о девизним средствима која су остала на рачунима Агенције Њујорк. Утврђење оспореног потраживања је предмет овог поступка.

О недостатку пасивне легитимације туженог за обавезе Агенције Њујорк према тужиоцу из наведеног Уговора од 27.02.1987. године нижестепени судови су закључили на основу утврђења да је пословна јединица у Њујорку пререгистрована из експозитуре банке у Јugobanka d.d. New York Agency 1990. године, да није имала свој оснивачки капитал, већ је као организациони део Југобанке морала да обавља послове који су дефинисани актима надлежних органа Југобанке, као и да је могла самостално да закључује уговоре, који су имали правно дејство према прописима Државе Њујорк, али уз претходно донете Одлуке надлежних органа управљања Југобанком и регистрацију код Народне банке Србије. Решењем Народне банке Југославије од 27.05.1994. године је у Регистар финансијских организација у иностранству била уписана Агенција Југобанке д.д. у САД, Њујорк, под називом Јugobanka d.d. New York Agency, решењем према чијем образложењу Агенција према прописима СР Југославије нема статус правног лица. Агенцију је основала Југобанка д.д. Београд. Брисана је из регистра пословних јединица у иностранству стална пословна јединица – експозитура у Њујорку коју је основала Југобанка - Удружена банка Београд. Закључак је првостепеног суда да је пререгистровањем представништва у Агенцију Југобанке, према прописима државе на чијој територији је пословала, Агенцији признат одвојени субјективитет, да је она самостално правно лице које је основано и пословало по

прописима Државе Њујорк, те је над њом тако и спроведен поступак ликвидације. Агенција је самостално иступала у пословним односима са трећим лицима, те се ради о самосталној обавези посебног правног лица и за обавезе настале из пословног односа са Агенцијом не одговара тужени, као одвојени правни субјект. Другостепени суд сматра правилним закључак првостепеног суда о томе да је Агенција Југобанке у Њујорку била самостално правно лице по прописима државе у којој је регистрована и ликвидирана, позивом на одредбу члана 17. став 1. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, и из тога изведен закључак о непостојању пасивне легитимације туженог.

Овакав закључак нижестепених судова о недостатку пасивне легитимације туженог се за сада не може прихватити за правилан.

Одредбом члана 17. став 1. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља („Службени лист СФРЈ“ бр. 43/82... „Службени гласник РС“ бр. 46/06), припадност правног лица одређује се по праву државе по коме је оно основано. Ако правно лице има стварно седиште у другој држави, а не у оној у којој је основано и по праву те друге државе има њену припадност, сматраће се правним лицем те државе. Ова одредба не дефинише статус Jugobanka d.d. New York Agency. Из утврђеног чињеничног стања за сада произилази да је Агенцију основала Југобанка д.д. Београд по праву СР Југославије, без својства правног лица. Да ли се може сматрати да је Jugobanka d.d. New York Agency ипак имала својство правног лица и то по праву Државе Њујорк, није расправљено, јер није познато право Државе Њујорк. Изнета је претпоставка да је то тако, на основу уписа Агенције у Њујорку и спроведеног поступка ликвидације. Даље, однос између туженог и Агенције, без обзира који је њен правни статус био, мора се ценити и према актима туженог као оснивача, што је у спроведеном поступку изостало.

Према напред изнетом, закључак нижестепених судова о недостатку пасивне легитимације је преурађен и за сада погрешан.

Због таквог погрешног закључивања о активној и пасивној легитимацији изостало је утврђење о висини потраживања на које би евентуално тужилац имао право према туженом.

Изнето је резултирало укидањем другостепене и првостепене пресуде и враћањем предмета првостепеном суду на поновно суђење, по одредби члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић